

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, de heer J.A. Bruijn,
ter gelegenheid van de slotbijeenkomst van 'Ik vier mijn stem' over 100 jaar
algemeen kiesrecht

datum 26 september 2019

"Ik dank den heer Marchant voor de gevoerde verdediging."

Dames en heren,

Met deze neutrale woorden sloot mijn verre voorganger, Eerste Kamervoorzitter Van Voorst tot Voorst, op 10 juli 1919 de veelbewogen beraadslaging over het initiatiefwetsvoorstel van Henri Marchant. Dertig dagen later, op 9 augustus 1919, tekende Koningin Wilhelmina het wetsvoorstel, en op 28 september van datzelfde jaar trad het in werking.

Vierendertig Eerste Kamerleden stemden die dag vóór, vijf leden stemden tegen. In het debat bleek het lid Verheijen van de Algemeene Bond de felste tegenstander. Hij zei – en het moge duidelijk zijn dat ik hem citeer ... - 'Ik zie niet in dat het Staatsbelang meebrengt dat de vrouw het kiesrecht heeft om zelf haar doeleinden te bereiken.'

De meeste bijval kreeg Henri Marchant in de Eerste Kamer van senator Vliegen van de SDAP. Hij zei – en ik citeer opnieuw, dit keer met instemming... - 'Het zal (...) een zegen zijn voor de maatschappij, dat die groote categorie van burgeressen (...) ook in het politieke leven haar stem kunnen doen hooren en mede zeggen hoe het moet.'

Marchant zelf verdedigde zijn initiatiefwet met de woorden: 'Een Volksvertegenwoordiging is niet juist samengesteld, wanneer zij berust uitsluitend op het kiesrecht van den man.'

datum 26 september 2019

blad 2

Een jaar eerder, in september 1918, was Suze Groeneweg gekozen tot lid van de Tweede Kamer. Anderhalf jaar later, in maart 1920, nam Carry Pothuis-Smit plaats in de groene bankjes van de Eerste Kamer. Ze zou tot aan haar vertrek in 1937 de enige vrouw in de senaat blijven.

Dames en heren,

Tijdens Open Monumentendag, twee weken geleden, vroegen wij de bezoekers van de Eerste Kamer te reageren op enkele stellingen over politiek in het algemeen en de Eerste Kamer in het bijzonder. Eén van de stellingen betrof een quotum voor vrouwen op de kieslijsten van de politieke partijen waardoor het percentage vrouwen in het parlement zou stijgen naar tenminste 50%. Ter achtergrond, op dit moment bestaat de Eerste Kamer uit 37,3% vrouwen.

Het overgrote deel van de bezoekers vond dat dat percentage omhoog moet, daarover was geen twijfel. De discussie – die soms hoog opliep – ging vooral over het woord ‘moet’ in de stelling. De verplichting via een quotum ging een aantal mensen te ver. Zij waren van mening dat het moet gaan om de kwaliteit van de kandidaten.

Dit is ook precies de kern van de discussie die de afgelopen jaren in het bedrijfsleven werd gevoerd. Vorige week heeft de Sociaal Economische Raad in een nieuw advies geconcludeerd dat het aantal vrouwen in topfuncties nu te langzaam stijgt. De SER – inclusief de werkgevers – pleit nu voor een zogeheten ingroeiquotum dat gaat gelden voor de raden van commissarissen van beursgenoteerde bedrijven. Kan er geen geschikte vrouw worden gevonden, dan blijft

datum 26 september 2019

blad 3

de stoel leeg. Wellicht ook een idee voor de politiek? De Staten-Generaal geven alvast het goede voorbeeld: het voorzitterschap is zoals u ziet 50-50!

Terug naar Carry Pothuis-Smit. Zij bleef uiteindelijk 17 jaar – tot 1937 – lid van de Eerste Kamer. Ongeveer de helft van de Eerste Kamerleden negeerde haar in het begin. Ze waren bang dat ze een – ik citeer – ‘blauwkous met mannelijk gebaar en krijshende stem’ was.

Later werd ze collegialer behandeld, omdat ze een ‘eenvoudige beschaafde vrouw met een zachte stem’ bleek te zijn die met kennis van zaken sprak. In een interview vertelde ze dat tien jaar na haar intrede in de Kamer nog één senator vast hield aan zijn oude principes door haar consequent níet te groeten.

Dames en heren, ik rond af.

In september vorig jaar onthulde collega Khadija Arib in de Statenpassage een borstbeeld van Suze Groeneweg. Het was toen 100 jaar geleden dat Groeneweg beëdigd werd als Tweede Kamerlid. In de Eerste Kamer is Carry Pothuis-Smit nog niet vereeuwigd. Ik zal daartoe een voorstel doen. De datum voor de onthulling? Dat moet natuurlijk rond 23 maart 2020 zijn. De dag waarop zij 100 jaar eerder werd beëdigd als Eerste Kamerlid.

Dank u wel.